

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ГЛУХИХ

Світлана Шевченко,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ

Перші роки незалежності України характеризувалися складними явищами в соціальному, економічному, політичному та культурологічному житті українського суспільства і, зокрема, у розвитку освітньої галузі. Історично так склалося, що із початків заснування музеїв, музейних кімнат тощо, ці осередки становили частину системи освіти. Їхнє завдання по забезпеченню навчального процесу в міру розвитку наукового знання було доповнене дослідницьким складником, прагнучи стати більш конкурентоздатними. Проблема взаємодії музейних закладів системи шкільної освіти виявляється передусім у залежності структури та функцій цих осередків від еволюції середньої до вищої освіти як такої та від соціально-культурних процесів у суспільстві загалом, потребує нового теоретичного узагальнення [1]. З-поміж різних місій музеїв особливу роль відіграє завдання музею Українського товариства глухих, що має суттєві особливості історичного розвитку. Адже, ми знаємо, що музеї відіграють значну роль у культуротворчих процесах розвитку суспільства, а саме освіти. Вони є одним з важливих чинників цивілізаційних змін, обумовлених головним чином поступом інформаційних технологій та процесами глобалізації.

Можливість людини отримати інформацію про себе та оточення в розрізі історичного розвитку за допомогою музеїв продовжує викликати широке зацікавлення в суспільстві. Феномен музею вивчається різними науками: історією, антропологією, філософією, психологією, педагогікою та іншими. Ця комплек-

сність має особливе значення, якщо звернути увагу на окрему категорію музеїв таких, як Музей Українського товариства глухих (1967).

Здійснюючи політику історичної пам'яті, реконструюючи особливий образ минулого, пов'язуючи його із живим досвідом громад, яким вони служать ми маємо саме такі осередки музеєфікувати не тільки в навчально-дослідницькі простори, а й за допомогою артефактів зберегти пам'ять, зокрема про видатних для ЗВО осіб, випускників, наукові досягнення тощо, передаючи таким чином досвід та знання про минуле як основу самоідентифікації. Музеї доповнюють навчально-дослідницький потенціал шкільної освіти та вищої школи, зокрема спеціальної освіти, сприяють збільшенню її впливу на розвиток місцевої громади у сфері культури, освіти тощо.

У ХХІ ст. музейний ресурс може стати неоцінним у наукових, історико-педагогічних дослідженнях. Оскільки Музей історії глухих у Києві — незвичайний. Він присвячений становленню, розвитку й успіхам нечуючих України, а також інших держав. Музей унікальний, він був перший на території колишнього Союзу. Зазначимо, що 8 листопада 2017 року в Культурному центрі УТОГ відбувся ювілейний вечір «Музею історії УТОГ — 50 років» [2].

Хочемо відзначити видатних людей Товариства, непересічного директора Музею історії УТОГ Володимира Вікторовича Скурчинського. Це особистість унікальна — Лауреат республіканських і всесоюзних фестивалів художньої самодіяльності, володар численних дипломів та почесних грамот, ветеран праці, Почесний член УТОГ, Заслужений працівник культури та директор Музею історії УТОГ. Володимир Вікторович — яскрава зірка з плеяди. Без минулого немає майбутнього, це саме про створення ним Музею історії УТОГ. У витоків створення Музею історії УТОГ все своє життя був директор музею Володимир Вікторович Скурчинський, активісти музею минулих років Микола Давиденко, Юрій Зуєв, Почесний член УТОГ Наталія Василівна Іванюшева, молодий активіст музею, громадський лектор, учасник художньої самодіяльності Ростислав Чарновський. Як виникла ідея створення музею, як по крупинках збирався матеріал і як

4 листопада 1967 року відбулося урочисте відкриття Музею історії Київської обласної організації Українського товариства глухих, як він згодом став «джерелом мудрості» і «джерелом знань» для молодого покоління нечуючих.

Історичне значення півстолітнього ювілею Музею історії УТОГ це «чудова, пам'ятна дата, подія аж ніяк не пересічна, особливо для тих, хто близько знайомий з цим унікальним сховищем нашої історії спеціальної освіти. І першою чергою треба віддати належне людині, без якої б цього музею не було. Адже він створений багато в чому завдяки ентузіазму і невтомному пошуку директора В. В. Скурчинського» [3]. Значення цього музею — це неоціненний його ресурс зібраних матеріалів.

Так справі створення музею віддано майже все його життя. Експонати, що збираються роками, дбайливо та з любов'ю збережені — свідки великих і малих історичних подій з життя УТОГ, його слави й перемог, жива пам'ять минулих років і данина поваги людям, які зробили свій внесок у розвиток Товариства. Однією з яскравих сторінок біографії В. В. Скурчинського і стало втілення в життя створення ним музею Українського товариства глухих, який відкрився в 1967 році. За роки свого існування, невпинними турботами Володимира Вікторовича створений ним Музей розрісся до рівня республіканського. Нині численні закордонні делегації, які відвідують УТОГ, школярі та студенти ознайомлюються з його експонатами.

За словами В. Назарової та Н. Калиниченко «Музей історії Товариства відтепер наша гордість і історія для майбутніх поколінь. А Володимир Вікторович, як і раніше, збирає і шукає рідкісні, цікаві фотографії, документи і факти з життя нечуючих, проводить екскурсії для молоді та школярів. Для багатьох відвідувачів Культурного центру УТОГ він цікавий співрозмовник і жива енциклопедія УТОГ. Його пам'ять і знання про різні події історії Товариства вражають навіть ветеранів» [3, с. 1].

Міжнародна рада музеїв демонструє підвищення уваги до спеціальної категорії зібрань різного виду матеріалів. Активна діяльність директора музею, поширення її осередків у планетарному масштабі показує, що саме такий музей виборів право бути окремим сегментом музейного світу з усіма притаманни-

ми йому особливостями. Тому сьогодні є необхідним нове рішення наукової проблеми взаємодії музейних закладів системи середньої та вищої освіти з останньою, а також їх зв'язку з соціально-культурними процесами в суспільстві загалом.

Таким чином, вивчення музейної справи Українського товариства глухих актуалізоване кількома чинниками. По-перше, воно зумовлене недостатньою комплексною дослідженістю теми. По-друге, увага до визначеної проблематики викликана сучасними потребами оптимізації державної політики як з питань музейної галузі, особливо спеціальної освіти, так і сфери середньої та вищої освіти. Музей — це відбиток на землі попередніх поколінь і школа життя для всіх нас!

Велике значення відіграють у справі музею й голова ЦП УТОГ Ірина Іванівна Чепчина, редактор газети «Наше життя» Наталія Миколаївна Каменська, представник Київської організації УТОГ Діря Іванівна Березова, директор Культурного центру УТОГ Володимир Михайлович Гончаренко. Актори театру «Райдуга» — Заслужений артист України Олександр Кушніренко, Володимир Коваль, Віталій Науменко — порадували всіх присутніх своїми творчими номерами. І, звісно, всі члени УТОГ, адже всі зацікавлені розвитком спеціальної освіти ознайомлюються з матеріалами цього унікального музею — Музею історії Українського товариства глухих.

Література

1. Інформація про захист кандидатських дисертацій у спеціалізованій вченій раді К 26.252.01 при Центрі пам'яткознавства Національної академії наук України і УТОПК. Муравська С. В. «Музеї закладів вищої освіти Західної України у контексті історичного розвитку (XIX — поч. XXI ст.)». URL: http://pamjatky.org.ua/?page_id=5728
2. Серж Осмоловський. Музею історії Українського товариства глухих — 50 років! URL: http://www.i-deaf.com.ua/2017/11/15/muzeu-istorii_utog_50_rokiv/
3. Президія ЦП УТОГ, президія Київської обласної організації УТОГ, колектив Культурного центру УТОГ. В. Назарова, Н. Калиниченко. Музей нашої історії та його хранитель. Видатні глухі / Відео. Наше життя. URL: <https://ourlife.in.ua/cultura-gluhih/vidayushie-gluhie/2880-muzeynashoyi-storyi-ta-yogo-hranitel.html>